

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ-ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἡ Ἰσογράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ (Β' Κορ. γ' 6)

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ — ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ

Πτυχ. ἱερῶς ἐν ΒΑΜΩ Κρήτης

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ — ΕΜΒΛΗΜΑΤΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΝ

εἰς Βάμον

ΔΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΕΝ ΔΡΑΣΙΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

Δὲν ἔχουν δίκαιον ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι νομίζουν ὅτι αἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἀγαποῦν τὰς συζητήσεις. Τούναντίον ἐνασμενίζου εἰς αὐτάς καὶ μάλιστα ὅταν πρόκειται περὶ θεολογικῶν ἢ καὶ ἀπλῶς θρησκευτικῶν θεμάτων. Τὰ θρησκευτικὰ περιοδικὰ πάντοτε χριστῶνουν ἰδιαιτέρως στήλας διὰ τὰς ἐπιστολάς τῶν ἀναγνωστῶν των, αἱ περισσότεραι ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι συζητητικαί. Δὲν εἰμπορεῖ δὲ νὰ νοηθῇ τύπος ἐν γένει περιοδικὸς ἢ ἡμερήσιος, χωρὶς τὰς ἀπαραιτήτους αὐτὰς στήλας, εἰς τὰς ὁποίας ἄγνωστοὶ πρὸς ἀλλήλους ἀναγνωσταὶ συνάπτουν καὶ διεξάγουσιν μὲ λεπτότητα καὶ ἀπόλυτον εὐγένειαν συζητήσεις ἐπὶ θεμάτων διαφόρων. Δὲν ἐξαιροῦνται, λοιπὸν, τοῦ κανόνος τούτου καὶ οἱ κληρικοί, οἱ ὅποιοι, κατὰ τὴν ἀτομικὴν μακρὴν γνώμην εἶναι, νομίζω, περισσότερον ἐπιρρεπεῖς εἰς συζητήσεις θεολογικὰς. Σπουδάζων ὅμως καὶ παρακολουθῶν ὅσον δύναμαι ἐπιμελῶς τὴν ὅλην δρᾶσιν τῶν κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας κατήντησα εἰς τὸ ἀσφαλὲς συμπέρασμα, ὅτι καὶ ἡ τάσις αὐτῶν αὕτη, ὅπως δηλ. διὰ τῆς συζητήσεως διασαρηνίζου καὶ ἐξονοχίζου τὰ ἐκάστοτε ἀναφερόμενα θρησκευτικῆς φύσεως ζητήματα, ἐκπηγάζει ἐκ τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτῶν ὅπως ἐκπληροῦν ὅσα τὸ δυνατόν πιστῶς τὰ ἀνατεθειμένα εἰς αὐτοὺς ποιμαντικὰ, διδακτικὰ καὶ ἀγαστικὰ καθήκοντα. Προσπαθοῦν εἰλικρινῶς διὰ τῆς συζητήσεως νὰ εὑροῦν τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅταν πεισθοῦν περὶ αὐτῆς τὴν θέτουσιν εἰς ἐφαρμογὴν καὶ ὑποβάλλουσι εἰς ὅλας τὰς θυσίας τὰς ὁποίας συνεπάγεται. Καὶ τότε παύει ἡ συζήτης καὶ ἄρχεται ἡ ἐργασία ἐντονος, σκληρὰ, ἀποτελεσματικῆ. Πόσα λόγου χάριν δὲν ἐγράψουσιν εἰς τὰ θρησκευτικὰ περιοδικὰ τῆς Ἀγγλίας περὶ τοῦ ἂν πρέπει νὰ ἀνοίγουσιν κατὰ τὰς Κυριακάς οἱ κινήματογράφοι; Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὅποιν ἐπανειλημμένως ἀπησχόλησε καὶ τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων, διεδραμάτισαν ρόλον πρωτεύοντα οἱ πληρικοὶ ὁ δὲ Χωρεπίσκοπος τοῦ Croydon Dr. Wood κατώρθωσε, διὰ τῆς προσωπικῆς ἀποκλειστικῆς ἐπιρροῆς του, νὰ γίνῃ δημοφήρισμα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ὁποίας προϊσταται καὶ νὰ υιοθετηθῇ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἡ γνώμη του ὅπως ἀνοίγουσιν μὲν κατὰ τὰς Κυριακάς καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ὅρας μ. μ. οἱ κινήματογράφοι, νὰ προβάλλουσι ὅμως ταινίας, αἱ ὁποῖαι νὰ ὑποβάλλουσι προηγουμένως εἰς τὴν κρίσιν εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας νὰ συμμετέχῃ καὶ ἀντιπρόσωπος

του Ἐπισκόπου, ἵνα μὴ ὑπάρχη τι εἰς αὐτὰς ἠθικῶς ἢ θρησκευτικῶς ἀπᾶρον εἰς τὴν ἀγιότητα τῆς ἡμέρας τοῦ Κυρίου. Ἄς σημειωθῇ δὲ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ κινήματογράφοι δὲν λειτουργοῦν κατὰ τὰς Κυριακὰς εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία. Ἄδεια καὶ ἀπόφασις πρὸς τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῶν Κοινοτικῶν καὶ δημοτικῶν συμβούλιων ἀλλὰ καὶ ὅπου οἱ κινήματογράφοι λειτουργοῦν κατὰ τὴν Κυριακὴν καὶ δὴ ἐν Λονδίῳ, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀνοξοῦν τὰς πύλας αὐτῶν πρὸ τῆς ἑως μ. μ. Ἡ συντηρητικότης αὐτὴ καὶ ἀξιόπαινος πρόνοια περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ λαοῦ κατὰ μέγα μέρος ἐπιτελεῖται εἰς τὸν Ἀγγλικὸν κλήρον οὐκ ὀλίγοι κληρικοί εἰνε μέλη τῶν συμβουλιῶν τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων τῆς Ἀγγλίας καὶ λαμβάνουν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ τῆς διοικήσεως αὐτῶν ἐπιπράζοντες εὐεργετικῶς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐπὶ ζητημάτων ἰδίως ἀφορώντων τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν εὐημερίαν τοῦ λαοῦ.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ταῦτα ἔτη ἐγράφησαν καὶ ἐλέγησαν πολλὰ καὶ περὶ τῆς συμβολῆς τὴν ὁποίαν δύναται ὁ κληρὸς νὰ εἰσφέρει εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀνεγέρσεως νέων κατοικιῶν διὰ τοὺς ἀπόρους, οἱ ὅποιοι ζοῦν ὑπὸ συνθήκας ἀπολύτως ἀθυγιεινὰς εἰς τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Ἀγγλίας. Καὶ ἐμπνέει ὄντως ῥίπην ἢ κατάστασις πολλῶν πτωχῶν συνοικιῶν τῶν Ἀγγλικῶν μεγαλοπόλεων, ἰδιαίτερος δὲ τοῦ Ἀνατολικοῦ μέρους τοῦ Λονδίνου. Πολλὰκις ἐπισκεφθεὶς Ἕλληνας ἀπόρους εὐρισκομένους ἐν τῷ τμήματι τούτῳ τοῦ Λονδίνου ἔλαβον προσωπικὴν πείραν τῆς δυστυχίας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι κατοικοῦν ἐκεῖ Ἡ εἰκρότης τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας, εἰς τινὰς περιπτώσεις, εἶναι ἀνωτέρα πάσης περιγραφῆς.

Ὁ Κληρὸς θεώρησε ζήτημα τιμῆς καὶ ἀτομικοῦ γοήτρου νὰ κινήσῃ πάντα λίθον ὅπως ἐκλίπῃ τὸ οἰκτρὸν τοῦτο θέαμα, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ τὴν φρίκην καὶ τὸν ἀποτροπισμὸν παντὸς ἐπισκέπτου, ἢ τοῦλάχιστον βελτιωθῇ ἢ ἀξιοθρήνητος κατάστασις τῶν Ἀγγλικῶν ἀπόρων. Ἦδη δὲ ἀπὸ πολλοῦ ὁ ἐνοριακὸς κληρὸς εὐρίσκεται ἐπὶ κεφαλῆς διαφόρων κοινωνικῶν ὀργανώσεων ἐργαζομένων ὑπὲρ τῆς ἐξυγιάνσεως τῶν ἐργατικῶν συνοικιῶν τῶν Ἀγγλικῶν μεγαλοπόλεων καὶ τῆς δημιουργίας, ὅπου εἶναι δυνατόν νὰ ἐξευρεθοῦν πόροι ἐπαρκεῖς, νέων συνοικισμῶν ὅπου τάξις, ἀπαστρέπτουσα καθαριότης καὶ εὐπρέπεια ἐπιναρτεῖ. Ἐν Λονδίῳ ἐπὶ παραδειγματὶ ὑπάρχει μεγάλη ὀργάνωσις ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν τῆς ὁποίας ἡγετταὶ Rev. Jellicoe, ἀδελφὸς τοῦ γνωστοῦ ὁμωνύμου ναυάρχου, ἥτις κατ᾽ ἄνωσεν ἐν διαστήματι ὀλίγων μόνον ἐτῶν νὰ ἀνεγαίρη σειρὰν ὀλόκληρον μεγάλων πολυκατοικιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐγκατεστάθησαν ἐπὶ ἐνοικίῳ εὐτελεῖ ἑκατοντάδες ἀπόρων οἰκογενειῶν, αἱ ἑπαίται προηγουμένως ἔζων ὑπὸ ὄρους ὑγιεινῆς ἐλαττωδούς.

Τὴν Ἀγγλίαν ὅμως ἀπασχολεῖ σήμερον πρόβλημα κοινωνικὸν ὑψίστης σπουδαιότητος καὶ σημασίας· πρόβλημα τὸ ὁποῖον ἀπικτεῖ ὀλικὰς θυσίας ὁμοίας τὰς τοῦ πολέμου· τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας τριῶν περίπου ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Εἶναι τεραστίαι ἢ εὐθύνη τῆς προνοίας περὶ τῶν ἀνθρωπίνων τούτων ἔντων. Τρία ἑκατομμύρια ἀνθρώπων πενημένων, πολλῶν ἐξ αὐτῶν στερουμένων κατοικίας, ἐνδυμάτων καὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαιῶν χρειῶν δὲν εἶναι ζήτημα εὐκαταφρόνητον. Τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ κατανόησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς Κυβέρνησις καὶ πολῖται· αὐτὴ ἡ Βασιλικὴ αὐλὴ ἔδωκε πρώτη τὸ παράδειγμα τῆς συντόνου καί τῆς ἀμέτρου ἐνεργείας πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἐγκυμονούσης ἀπειλήν καὶ πολλὰ κακὰ διὰ τὸ μέλλον καταστάσεως τῆς ἀνεργίας.

Ὁ κληρὸς καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δὲν παραμένει ἀπαθὴς θεατὴς τῆς περὶ αὐτὸν δυστυχίας, τὴν ὁποίαν γενῶν ἢ ἀνεργία. Οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἀγγλίας σήμερον ἐν τῶν σπουδαιότερων καθήκοντων τῆς δικονομίας αὐτῶν θεωροῦν τὴν φροντίδα περὶ ἐξευρέσεως ἀπασχολήσεως διὰ τοῦς ἀνέργους καὶ πόρων πρὸς θεραπεία τῶν πρώτων ἀναγκῶν τῶν εἰς κατάστασιν πείνας διατελούντων τοιοῦτων. Ἐχῶ ὑπ' ὄψιν τὰς ἀδύνατους προσπάθειαις λ. χ. τοῦ ζηλωτοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Durham, ὁ ὁποῖος ἔχων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του χιλιάδας ἀνέργων ἐργάζεται διὰ τῶν 272 βικαρίων του πρὸς θεραπεία τῆς καταστάσεως. Ἐν ἐκάστῃ ἐνορίᾳ γίνεται ἐργασία συστηματικὴ, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ προϊσταμένου τοῦ Ντοῦ (βικαρίου) ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα ἀγοράζονται, κέντρα ἐργασίας παντοειδῶς ἱδρύονται, ἐπιτροπαὶ ἐπισκέπτονται τὰ ἐργαστήσια, τὰ καταστήματα καὶ τὰς οἰκίας πρὸς τοποθέτησιν ἀνέργων καὶ οὐδὲν παραλείπεται πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀνευ ἐργασίας μελῶν τῆς κοινότητος. Μία ἐκκλησίαις ὑπὲρ τῶν ἀπόρων ἀνέργων τοῦ ὠς ἄνω Ἐπισκόπου δημοσιευθεῖσα πρὸ τίνος εἰς τοῦς «Τάϊμς» ἀπέφερεν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν εἰς αὐτὸν τὸ ποσὸν τῶν 1500 λιρῶν ἵνα κατανεύμῃ αὐτὸ κατὰ τὴν κρίσιν του μεταξὺ τῶν τμημάτων τῆς ἐπαρχίας του εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ἀνεργία. Ἐννοεῖται ὅτι μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀνάκατον δραστηριότητα ἐργάζονται καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι τῆς Ἀγγλίας, ὑποβοηθούμενοι τοιοῦτοτρόπως λίαν ἐπισημητῶς τὰς ἐνεργείας τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπαρχιακὴ σύνοδος τῆς Καντουαρίας καὶ Ὑόρκης συνελθοῦσαι εἰς τὴν τακτικὴν τῶν χειμερινῶν συνεδρίαν πρὸ τίνος, ἠσχολήθησαν ἐπὶ πολὺ μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀνεργίας καὶ ἐλήφθησαν ἀποφάσεις ὅπως ἡ ὅλη δράσις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου συντονισθῇ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τὰ εἰς αὐτῆς ἀποτελέσματα νὰ εἶναι ἱκανοποιητικότερα καὶ ἔτι μᾶλλον τελεσφόρα διὰ τοῦς ὑπὲρ ὧν ἡ κοινωνικὴ αὐτῆ πρόνοια τῆς Ἐκκλησίας λαμβάνεται. Οἱ «Τάϊμς» ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ σχολιάζοντες τὰς ἐνεργείας τῶν ἐπαρχιακῶν συνόδων τῆς Ἀγγλίας ὑπὲρ τῶν ἀνέργων ἐπάγονται τὰ εἰρηστικὰ: «Αἱ διεκχρηθεῖσαι συζητήσεις καὶ ὁ τόνος μὲ τὸν ὁποῖον αὐταὶ ἐγένοντο εἶναι ἀρκετῆ ἀπόδειξις ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ὄχι μόνον αἰσθάνονται θεωρητικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸ κολοσσιαῖον τοῦτο πρόβλημα, ἀλλὰ καὶ λαμβάνουν ἐνεργὸν ζῆμον εἰς τὰς προσπάθειαις, αἵτινες καταβάλλονται πρὸς μείωσιν τῆς παρούσης δυστυχίας. Καὶ πρέπει νὰ τονισθῇ καὶ πάλιν ὅτι μεγίστη ἀξία τῆς πρακτικῆς ἐργασίας διὰ τοῦς ἀνέργους, ἡεἰς γίνεται ἀπανταχοῦ τῆς χώρας σήμερον ὑπὸ τοῦ ἐνοριακοῦ κληροῦ, χωρὶς τὸν παραμικρότερον ὄφρυον καὶ τὴν ἐπίδειξιν καὶ δὴ καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀσχολίαις αὐτῶν, πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῶν δημοσίων λαλούντων περισσότερον παρ' ὅτι μέχρι τοῦδε ἐγένετο.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ ἐνοριακὸς οὗτος κληρὸς, ὅστις πολλάκις καὶ αὐτὸς καὶ ἐλάχιστα ἀμείβεται καὶ σκληρὰς ἀνάγκας δοκιμάζει, δὲν ἐργάζεται μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ ἐπαίνεθῃ οὐχ ἥττον ὅμως ἢ ὄντως ἤρωικὴ βεήθεια, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν παρέχει εἰς τοῦς ἀνέργους εἰναι ἀξία θαρμῆς εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τοῦ «ἔθνους» συνήθως ὁμῶς ἀγνωστῆται ὑπὸ πολλῶν οἰτινες ὀμιλοῦν καὶ γράφουν περὶ τοῦ τί μέχρι τοῦδε ἐγένετο ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ὡς καὶ περὶ τοῦ δέοντος γενέσθαι. (Τάϊμς 21ης Ἰανουαρίου 1933). Νομίζω ὅτι αἱ γραμμαὶ αὐταὶ ἐφημερίδος τῆς περιπέτης τῶν «Τάϊμς» εἶναι ἀρκούτως δηλωτικαὶ τῆς κοινωνικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας εἰς τοῦς χαλεποὺς καιροὺς τοῦς ὁποῖους διέρχεται τὸσον ἡ χώρα αὕτη, ὅσον καὶ αἱ λοιπαὶ τοῦ παλικοῦ καὶ νέου κόσμου.

Λονδίνον, Φεβρουάριος, 1933,

† ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

(Ἐκ τοῦ «Πανταίνου»)

ΔΙΑΤΙ ΔΙΩΚΟΜΕΘΑ

Ἡ «ΝΕΑ ΖΩΗ», καὶ ἐπανάληψιν ἔχει διωχθῆ, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι λέγει τὴν ἀλήθειαν μὲ τὴν μεγαλυτέραν παρηγοίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ κυρίως, διότι δι' αὐτῆς ἐκθέτει τὴν γνώμην του εἰς ἄπλοῦς Ἰερεῖς. Ἐνας Ἰερεὺς! Καὶ βέβαια! Ἀκοῦς ἐκεῖ, τόλμη καὶ θρασύτης, νὰ ἔχη γνώμην, καὶ δὴ νὰ ἐκθέτῃ τὴν γνώμην του ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἕνας Ἰερεὺς, μιᾶς μικρᾶς κομπολόγου τῆς ὑπαίθρου καὶ νὰ ἐκδίδῃ ἰδικὸν τευ περιοδικόν! Τέτοια παραφωνία καὶ τέτοιο ἔγκλημα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ἀνεκτόν. Τὸ κλεινὸ Ρωμαῖκο θέλει τοὺς Ἰερεῖς του (οὗτοι ἄλλαξε γνώμην) ἀγραμμάτους, μὴ ἔγνωσκοντας ἢ ἀναγνωσκουσι· τοὺς θέλει ρακενδύτους, ἀποκρουστικούς, κινουῦντας τὸν οἶκτον καὶ τὴν περιφρόνησιν· τοὺς θέλει φανογράφους καὶ δὴ τοιοῦτους, ποῦ διὰ ἀπαγγέλλωσι μίαν εὐχὴν νὰ μὴ δύναται ὁ ἀκροατὴς νὰ ἐννοήσῃ μίαν λέξιν· τοὺς θέλει χωρὶς καμμίαν γνώμην. Τοὺς θέλει δειλοὺς, ψοφοδεεῖς, ἀφωροτέροισι ἰχθύσι, κατὰ σκευασίας περιάπταν. Ἄ! ὄχι λοιπόν. Ἄν εὐδρόθηκε ἕνας ἰερεὺς νὰ φρονῇ πῶς ὁ ἕλληνας Ἰερεὺς πρέπει νὰ ἔχη γνώμην, νὰ εἶνε ἐγγράμματος καὶ νὰ θέλῃ νὰ φωτίσῃ, αὐτὸς πρέπει νὰ παταχθῆ ἀγρίως, νὰ καταγγεσθῆ ὡς γράφων ἀντορθόδοξα!

Ὁ παράδοξος Διευθυντὴς τῆς «ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ», ὁ ἄπλοῦς αὐτὸς παπᾶς, ὁ ὀροματισθεὶς νέαν ζωὴν ἐκκλησιαστικὴν, ὁ ποθήσας νὰ συμβάλῃ διὰ τοῦ ἐνδυναμοῦντος αὐτὸν Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων του, πρὸς καλλιέργειαν νέας ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς παρ' ἡμῖν, ἀντὶ νὰ ἐπισχυθῆ, διότι κατὰ τὴν. Γιατὶ ὄχι; Ὅτι ἔγραψε περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν (διότι εἰδικῶς καὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου δὲν ἔγραψεν, ἄν καὶ εἰς τὴν ἐκείνην σύμφωνος ἀναφορικῶς μὲ τὸν μοναχικὸν βίον μὲ τὴν περὶ αὐτοῦ γνώμην τοῦ ἀειμνήστου οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βασιλείου), καίτοι σιγηρίζεται ἐπὶ τῆς Γραφῆς, ἐπὶ ἀκαταμαχίαις ἐπιχειρημάτων, καὶ εἶνε σύμφωνον μὲ τὴν γνώμην παιριαρχῶν, μητροπολιτῶν, ἐπισκόπων καὶ ἑσῶν ἄλλων εἰδικῶν λογάδων, κηρύσσεται ἄντι τοῦ ὁδοξοῦν!! Κηρύσσεται ἀντορθόδοξον ὅτι περὶ τοῦ β' γάμου ἔγραψεν ὁ πολὺς Μίλας, ἐπίσκοπος Ζάρας καὶ συγγραφεὺς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικοίου, ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ', ὁ μητροπολίτης Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος, ὁ προτελευταῖος οἰκουμενικὸς πατριάρχης Βασιλείος, ὁ μητροπολίτης Ἀγκύρας Γερβίσιος ὁ Αἰνίου Ἰωακείμ, ὁ νῦν

Θεσσαλονίκης Γενάδιος, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος, οἱ διακεκριμένοι καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Ἀντωνιάδης καὶ Κομνηνός καὶ ἄλλοι, καὶ ὁ, τὸ ἴδιον καὶ ἀπεφάσισαν τὰ μέλη τοῦ ἐν Κ)πόλεϊ τὸ 1920 συνελθόντος Πανορθόδοξου Συνεδρίου, εἰς ὃ παρεκίθησαν ἀντιπρόσωποι ἕξ αὐτοκεφάλων Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Κ υ ρ ὐ σ σ ε τ α ι ἰ ἑ λ ο ς ἀ ν τ ι ο ρ θ ὄ δ ο ξ ο ς ἢ Σερβικῆ Ἐκκλησία ἢ ὅποια οὖτε ἄλλο οὖτε πολὺ ἐπίρραψι, σύμφωνα μὲ τὴν Γραφήν, ἀπὸ τοῦ 1920 νὰ ἔρχονται ἀκωλύτως εἰς δευτέρου γάμου οἱ ἐν χηρείᾳ ἰσρεῖς τῆς.

Ἡ «ΝΕΑ ΖΩΗ» θέλει δώσει ἀμοιβὴν ἐκ τῶν χιλιάδων δραχμῶν εἰς ἐκεῖνον ὅστις διὰ τῶν στηλῶν τῆς ἤθελε δι' ἀκαταμαχῆτων ἐπιχειρημάτων ἀντιρῆσαι ὅτι ἔγραψε καὶ ἀποδείξει ευχρῶτως ὅτι ταῦτα δὲν ἐγράφησαν καὶ παρὰ τῶν ὡς ἄνω μνημονευμένων ἢ δὲν εἶναι σύμφωνα μὲ τὰ πρακτικὰ καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἐν Κ)πόλεϊ συνελθόντος τὸ 1920 Πανορθόδοξου Συνεδρίου.

Π Ρ Ο Σ

Τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ
 πρῶτον τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς
 Ἑλλάδος Ἰὸν Κον Χρυσόστομον
 Μακαριώτατε,

Κατάπληκτος ἐν τῇ κυρίᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως, ἀνέγνωσα ἐν τοῖς Χ ρ ο ν ι κ ο ῖ ς τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 τῆς 18ης Φεβρ. ε. ὄ. φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας», διὰ τῆς Ἱ. Συνόδου λαβοῦσα γινώσκων ἐν τῷ θρησκευτικῷ περιοδικῷ Κρήτης «Νέα Ζωή» γραφομένων κατὰ τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν, ἀποκηρύσσει πάντα τὰ γραφέντα ἐν τῷ ὡς ἄνω περιοδικῷ ὡς ἀνιορθόδοξα».

Κατάπληκτος ἐπαναλαμβάνω, διότι ποτὲ δὲν ἔγραψα ἐν τῷ ἡμετέρῳ περιοδικῷ «Νέα Ζωή» εἰδικῶς κατὰ τοῦ μοναχικοῦ βίου. Ἐγράψαμεν περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν διὰ μακρῶν μὲ τὴν πρόθεσιν καὶ ἐπιθυμίαν νὰ διαφωτίσωμεν τοὺς ἀναγνώστας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, καθότι πιστεύομεν διὰ τῆς διαφώτισις ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων εἶναι σπουδαῖον καθήκον τῶν ἐκδιδόντων θρησκευτικὰ περιοδικὰ. Διὰ τοῦτο ὁ ὅποιος προηγουμένως ἔχει διαφωτισθῆ δέχεται εὐχαρίστως εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μεταρρυθμίαν. Δὲν σκαυδαλίτσει καὶ δὲν παρὰ σὺ ρ ε τ α ι ἀπὸ ἐπιτηδεύοντες ἐκμεταλλευτὰς καὶ δημο-

κόπους, ὡς συνέβη μέ τὴν μεταβολὴν τοῦ ἡμερολογίου.

Εἴμεθα ὑπὲρ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ἐκ πεποιθήσεως.

Ἡ καταδρομὴ τῆς τύχης, ποῦ εἴφη μᾶς ἀφήκεν μὲ τρία ὄργανά, ὧν τὸ μικρότερον 15 μηνῶν, τὸ δὲ μεγαλύτερον 5 ἐτῶν, τὰ ἀνεκδιήγητα βιάσανα ποῦ ἐτροβήξαμεν διὰ τὴν ἀνατροφὴν των καὶ δὴ ἢ εἰς βαρσίας ἀμαρτίας ἀκόμη πιῶσις πολλῶν χήρων ἰσθίων πρὸς μεγίστην δυσφήμειον τοῦ Κλήρου καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει, μᾶς ἔκαμαν νὰ γράψωμεν περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν.

Ἐφρονίσσαμεν νὰ γνωρίσωμεν καὶ μετ' ἐπισιτοίας νὰ μελετήσωμεν πᾶν ὅ,τι ἐγράφη περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οὐδὲν, ἀπολύτως οὐδὲν, ἐγράψαμεν τὸ ὅποιον νὰ μὴ εἶχε γραφῆ προηγουμένως. Ἄν ὅλα ὅσα ἐγράφησαν καὶ ἐλέχθησαν παρὰ τῶσων σπουδαίων καὶ εἰδικῶν ἀνδρῶν, ἐν οἷς πατριάρχαι, μητροπολίται καὶ ἐπίσκοποι, εἰς ἀντορθόδοξα, εἰς καὶ ὅσα ἐγράψαμεν ἡμεῖς. Ἄν ἐκεῖνοι δὲν ἔλεγον τι ἢ δὲν ἐγραφοῦν, οὐδὲ ἡμεῖς ἴσως θὰ ἐγράφομεν. Ἄν δὲν ἐγραφοῦν ὅσα ἐγραψε περὶ τῆς ἀγαμίας καὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν, ὁ Νικαῖος Βασίλειος καὶ εἰς αὐτοῦ οἰκουμ. Πατριάρχης, ὁ Β. Ἀντιωνιάδης, ὁ Π. Κομνηνός (διαπρεπεῖς θεολόγοι καὶ καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης), ὁ Ἀγκύρας Γερβάσιος, ὁ νῦν Θεσσαλονίκης Γεννάδιος, ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος κλ. κλπ., οὗς ἢ Ὑμεῖς. Μακαριώτης κάλλιον παντὸς ἄλλου γνωρίζει, ἂν δὲν συννεροιστεῖτο τὸ Πανορθόδοξον συνέδριον Κων. πόλεως εἰς 8 ἔλαβον μέρος ἀντιπρόσωποι ἐξ αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ τὸ ὅποιον παμψηφῆ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τοῦ δευτέρου γάμου, καὶ τέλος ἂν εἰς τὴν Σερβικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ 1921 δὲν ἐπιτρέπεται ὁ δεύτερος γάμος τῶν κληρικῶν, τότε τὰ ὑφ' ἡμῶν γραφέντα ἴσως θὰ ἠδύναντο νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἀντορθόδοξα. Ἀλλὰ νῦν, ἂν ὅσα ἐγραφοῦν καὶ εἶπον Πατριάρχαι, μητροπολίται, ἐπίσκοποι, θεολόγοι, καὶ ὅσα ἀπεφάσις τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον εἰς ἀντορθόδοξα, εἰς τοιαῦτα καὶ ὅσα ἡμεῖς ἐγράψαμεν.

Μακαριώτατε, ὅσα ἐγράψαμεν περὶ τοῦ δευτέρου γάμου (διότι περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου εἰδικῶς δὲν ἐγράψαμεν), ἐπαναλαμβάνομεν διὰ τὰ ἐγράψαμεν ἀπὸ πρόθεσιν καλὴν καὶ ἀγαθὴν καὶ οὐχὶ διὰ νὰ θορυβήσωμεν ἢ νὰ δημοκοπήσωμεν. Οὐδέποτε τοιοῦθιόν τι διενοήθημεν. Δὲν εἴμεθα ἰσοὶ θερομάμοι, κενόδοξοι καὶ θορυβοποιοί. Ἐχομεν ἡλικίαν ὑπερβαίνουσαν τὸν ἡμῖον αἰῶνα, καὶ ἢ μόνη μας ἐπιθυμία εἰς νὰ ὠφελήσωμεν κατὰ τὰς ἀσθενεῖς μας δυνάμεις. Δὲν ἐβλῆκαμεν ἰσθὺς κοινοῦμενοι ἀπὸ

θρησκευτικὸν παραλήρημα, ἢ διότι δὲν ἠδυναίμεθα καὶ ἄλλον τρόπον νὰ ζήτωμεν. Ἐπὶ 20 ὄλα εἶη ἐργαζόμεθα ἀγογγύτως, σχεδὸν ὠρεὰν, καὶ κηρύσσομεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀελλιπῶς.

Ἡ γνώμη τῆς Ἱ. Συνόδου μᾶς θίγει καιρῶς.

Ἐλπίζοντες διη ἡ δὴλωσις ἡμῶν, διη, δια ἐγράψαμεν, τὰ ἐγράψαμεν ἀπὸ προθέσειν ἀγαθὴν καὶ μόνον, καὶ διη ταῦτα δὲν ἀφίστανται οὐδόλως τῶν ὑπὸ τῶν τόσων ἄλλων οὐχὶ μικρᾶς ἀξίως ἀνδρῶν γραφέντων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, θέλει πιστεῖ ὑμᾶς καὶ δι' ὑμῶν τὴν Ἱ. Σύνοδον ὁπως ἀναθεωρήσῃ τὴν ἀπόφασίν τῆς.

Ἐποσημειούμεθα βαθυσεβάσιως, κατασπαζόμενοι ὑμῖν ἔραν δεξιῶν.

Ἐν Βάμφῳ τῇ 2 Μαρτίου 1933

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΡΑΝΤΕΣΚΑΚΙΣ

Οικονόμος — Διευθυντὴς «Νέας Ζωῆς»

ΓΝΩΜΑΙ ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ. ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

Ἡ «Νέα Ζωή» ἐπιθυμοῦσα ὅπως οἱ ἀναγνώσται τῆς σχηματίσωσιν ἀληθῆ καὶ διαυγῆ ἀντίληψιν ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐκείνων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια χρήζουσι μεταρρυθμίσεω, μεθ' ἧν καὶ μόνον ἡ Ἐκκλησία ἀληθῶς θὰ ἀποκτήσῃ ζωὴν σφρυγῶσιν ἐκδηλουμένην διὰ τῆς πραγματικῆς κοινοφελούς ἐράς ὡς τῆς, θέλει ἀναθεμασιεύσει ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ παρόντος φύλλου, τὰ γνώμας ἐκείνων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν, ὧν τὸ κύρος εἶνε ἀδίκαιστον καὶ πανορθόδοξον.

Α'.

ΓΝΩΜΑΙ

Τοῦ ἀειμνήστου Οἰουμενικοῦ Μητροάρχου Βασιλείου πρώην Μητροπολίτου Νικαίας (ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Αἰῶνου κ. Ἰωάννη)

Π ὅς ὑμᾶς δὲ νῦν διὰ βραχίων ἐκτίθημι περὶ τῶν ἐμοὶ δοκούντων κατὰ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς βάσεις ὁρθωτέων ἐν τῷ πρακτικῷ καὶ τῆς λατρείας ἐκκλησιαστικῷ ἡμῶν εἶφι. Γράφω δὲ ταῦτα ὡς γνώμην τῆς ἰδίας προσωπικῆς μου μελέτης καὶ ἀντιλήψεως, καὶ μόνον πρὸς προπαρασκευὴν σοβαροῦ κοινοῦ ἔργου ὅπερ θὰ ἀνατεθῇ

πρὸς ὀριστικὴν διευθέτησιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν. Αὕτη δὲ θὰ δύναται ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ μεγάλης συνόδου νὰ κανονίσῃ τὰ βελτιωτέα καὶ νὰ ὀρίσῃ τὸν τρόπον τῆς τελεσφόρου ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς.

Καὶ δὴ πρὸς ἀσφαλῆ βελτίωσιν τοῦ καθ' ἡμᾶς κοινοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου, τοῦ πρακτικοῦ καὶ λειτουργικοῦ, πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ ἐλάχιστον ἔλλογον μέρος ἢ ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων ὑπερβολικώτερα παρ' ἡμῖν τάσις πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον. Ὁ τοιοῦτος βίος καὶ ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς καὶ θρησκευτικὰς ἀπειμαίας κρυσεν ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ καὶ ἀπεπλάνησεν εἰς σκοτεινοῦς σκοτεινὰς ἐπιζημιόους τῆ ἀνθρωπότητι, καθ' ὅσον φύσει διαφωνεῖ πρὸς τὸν ὀργανισμόν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν τῆς περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου ἀντιλήψεως. Ἐὰν δὲ ἐπιτέλους ἄλλοτε ἠδύνατο νὰ προσαγάγῃ αὐτοὺς καὶ θεολογικῶς τινάς, πάντοτε δμως ἐπηκολούθει μετ' αὐτοῦ ἔθνη καὶ κοινωνικὴ ἀδάρια οὐ σμικρά. Νῦν δὲ πρέπει νὰ ἀποκλεισθῶσιν ἀπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἔθνικοῦ ἡμῶν βίου, συνωστισμοὶ πολλῶν ἀμεριμνοαμερίμων ἀνθρώπων παντοίας προελεύσεως εἰς μονάς, ἀνευ ὀρισμένου τινὸς ὀφελίμου σκοποῦ καὶ μάλιστα πρὸς μεγάλην ζημιάν τῶν ἔθνους καὶ Ἐκκλησίας.

Περιοριζομένου δ' αὕτω τοῦ μοναχικοῦ βίου εἰς τὸ ἐλάχιστον, τῶν δὲ μοναχῶν διαδιδόντων κανονικώτερον εἰς μοναστήρια, ἀπασχολοῦντα, αὐτοὺς εἰς ἀρμοδίαν ἐργασίαν, οἷς ἱεράρχαι, ἱερεῖς καὶ θεόκονοι, οἱ τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐκτελοῦντες, οὐδὲν κοινὸν θὰ ἔχωσιν πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον, ἀλλὰ θὰ εἶνε μέλη ἐκλεκτὰ καὶ πιστὰ τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν. Οὐτε δὲ μοναχικὴν θὰ φέρωσι μετάνοιαν, οὔτε προῶπως θὰ χειροτονῶνται, θὰ ἐκλέγωνται δὲ κάλλιον ἐκ τῆς κοινωνίας, δεδοκιμασμένοι ἤδη, καὶ φέροντες ἀσφαλῆ καὶ μεμαρτυρημένα προσόντα εὐδοκίμησεως ἐν τῇ ἱερῇ αὐτῶν καθήκοντι. Θὰ δύνανται δὲ ἐν χειρῶν νὰ νυμφεύωνται καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν. Δεύτερος δὲ καὶ τρίτος, ἐν ἀνάγκῃ γάμος θὰ ἐπιτρέπηται κανονικῶς εἰς χηρευόντας ἱερωμένους.

Καὶ οἱ ἀρχιερεῖς δὲ καὶ ἐπίσκοποι ἐλευθέρως δύνανται νὰ εἶνε ἐγγαμοὶ ἢ ἀγαμοὶ, πάντοτε δὲ ὀρίμου ἡλικίας καὶ μεμαρτυρημένης ἀκηλιδότητος διαγωγῆς. Διὰ τοῦτους, ὀφείλοντας νὰ εἶνε τύπος καὶ ὑπογραμμὸς ἀρετῆς καὶ σεμνότητος καὶ ἐγκρατείας, ἡλικιωμένους ἤδη προαχθέντας εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, δὲν φαίνεται εὐπρεπὲς ἐκ δευτέρου νὰ νυμφεύωνται καὶ μεριμνῶσι πλείοτερον περὶ τὴν σάρκα. Οἱ δ' ἤδη ἀρχιερεῖς ὄντες ἐν ἀγάμῳ βίῳ, καλὸν εἶνε νὰ μὴ προκαλέσωσι σκάνδαλον, εἰσερχόμενοι νῦν εἰς τὸν ἐγγαμὸν βίον, δόντες ἤδη πρότερον λόγον ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας ὅτι θὰ μένωσιν ἀγαμοὶ. Ὅταν δμως ἀδυνατῶσιν οὕτως εὐπρεπῶς νὰ βιώσιν, τότε ἢ Ἐκκλησία ἄς ἀποφαίνηται κανονικῶς περὶ αὐτῶν ἐν πνεύματι ἐλευθερίας καὶ ἀγάπης.

Χωρὶς δὲ ν' ἀποκλείεται εἰς τοὺς ἱερωμένους ὁ ἐγγαμὸς βίος, ὀριζομένων δὲ

τῶν προσόντων ἑνὸς ἐκάστου τῶν ἱερωμένων, ἅτις ὁ κοινωνικὸς κληρὸς θὰ εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον ἔγγαμος καὶ παραδειγματικὸ ἠθικοῦ ἔθνικοῦ βίου. Ἡ παιδείσις δὲ τῶν ἐχόντων κλισίαν πρὸς τὴν ἱερωσύνην πρέπει νὰ γίνεται εἰς δημοσίας σχολὰς ἐν τῶς τῶν πόλεων καὶ οὐχὶ εἰς ἀόκεντρα μακρὰν τοῦ κόσμου μέρη ἐν μέσῳ πικροῦν πειρασμῶν.

Ἐκκοινωνικωτέρου δὲ καθισταμένου τοῦ βίου τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱκανῶν ἱερέων διὰ τοῦ γάμου, πρέπει νὰ εὐρεθῶσι τὰ ὄρια τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεως αὐτῶν καὶ οἱ περιορισμοὶ καὶ τὰ προσόντα τῶν δυναμένων ἀξίως νὰ χειροτονῶνται. Νὰ περιορισθῇ δὲ εἰς τὸ ἐλάχιστον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱερωμένων καὶ τῶν ὀρεγομένων ἐπισκοπῆς ἵνα μὴ ἄλλως ἢ πληθώρα τῶν μνηστήρων καὶ τῶν προστασιῶν καταστήσῃ τὴν ἱερωσύνην καὶ τὴν ἱεραρχίαν ἔρμαιον ἀνθρώπων ἐπιτηδεύων εἰς ἐπιτυχίαν θέσεων γαστηρευτικῶν καὶ ἀνέτων.

Τὸ δὲ κοινόν τῶν ἱερωμένων ἐν τῷ κόσμῳ **ἔνδυμα**, φέρον πάντοτε ὠρισμένον τύπον μετὰ τινος ἐν τῷ περιλαίμῳ διακριτικοῦ σημείου τῶν τριῶν ἱερατικῶν βαθμῶν, δύναται νὰ εἶνε μᾶλλον εὐπρεπὲς καὶ σεμνόν, ἢ ἡ σημερινὴ ἐπιδεικτικὴ ἀμφίεσις. Καὶ τὸ κάλυμμα δὲ τῆς κεφαλῆς πρέπει νὰ γίνῃ φυσικώτερον ἢ δὲ κόμη νὰ κόπτεται εὐπρεπῶς, ὡς ἀρμόζει εἰς πρόσωπα ὑπὸ πᾶσαν ἐποφὴν ὀφείλοντα νὰ εἶνε παραδειγματικὰ μακρὰν πάσης ἐπιτηδεύσεως καὶ κομψότητος.

Προκειμένου δὲ περὶ τῶν ἀκολουθειῶν καὶ νηστειῶν καὶ τῶν τοιαύτων ἄλλων πραγμάτων, ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ κανονίσῃ αὐτὰ κατὰ τρόπον σώφρονα καὶ λογικόν, μῆτε περιφρονοῦσα τὰ τιμῆς ἀξία, μῆτε καινοτομίας ἀπρεπεῖς εἰσάγουσα, περιορίζουσα δὲ καὶ νηστειῶν καὶ ἀκολουθίας εἰς τὰ λογικὰ αὐτῶν ὅρια. Ἐἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι καὶ εἰς τὰ τοιαῦτα, σὺν τῷ χρόνῳ, ἐπικράτησαν τὰ ἔθιμα τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ (πρέπει νὰ ἀπκλῆγῶσι καὶ τὸ τυπικόν (τῶν ἀκολουθειῶν) τῶν εἰς τὰς πόλεις ἐκκλησιῶν καὶ αἱ περὶ νηστειῶν διατάξεις.

Ἐν γένει δὲ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοδικαίως καὶ φιλοστόργως προνοούσης ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς τῶν πιστῶν ἀπαιδαγωγήσεως, ἢ εὐευθέτησις τῶν νῦν φαινομένων ὑπερβολικῶν καὶ ἀναρμόστων ἡρέμα πρέπει νὰ γίνῃ, αἵρομένων τῶν ἀφορμῶν τῶν σκανδάλων ἐκ τολμηροτέρου τοῦ δέοντος μεταρρυθμιστικοῦ πνεύματος. Πάντως δὲ ἢ καθ' ἡμᾶς ἀγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία θὰ χωρήσῃ ἀσφαλῶς ἐπὶ τὰ πρόσω ἐν τῇ βελτιώσει τοῦ πρακτικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου, μελετήσα τὴν ἱστορίαν αὐτῆς καὶ ἐκπιφλουμένη τὰ ἐξ αὐτῆς ἀσφαλῆ διδάγματα.

Τοιαύτην ἐκ τοῦ προχείρου περὶ τούτων ἔχω γνώμην, μῆτε ἄγαν φιλελεύθερος καὶ νεωτεριστῆς ὢν, μῆτε ἄγαν συντηρητὴς καὶ τῶν παλαιωμένων θιασώτης, τὴν δὲ γνώμην μου ταύτην δημοσίᾳ λέγω, ἡμεῖς δὲ δύνασθε νὰ χρησιμοποιοῦσθε ὡς ἐγκρίνετε, καὶ διὰ τῆς δημοσιογραφίας ἔτε.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ μετὰ πάσης τιμῆς,
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός
καὶ πρόθυμος φίλος.

† Ο ΝΙΚΑΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

B'.

ΤΙ ΖΗΤΟΥΜΕΝ:

Μερικοί μὰς λέγουν: «Δὲν ἠξιοῦριτε τί ζητεῖτε». Καθὼς ὁ παλαιὸς Διογένης, κατὰ τὴν πολιορρίαν τῆς Κορίνθου ἐκύλιεν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τὸν πύθον του διὰ νὰ φαίνεται ὅτι κἀκεῖ καὶ αὐτὸς κάμνει, τοιοῦτρόπως καὶ οἱ σῆς φωνασθεῖται εἰς τὴν σημερινὴν ἀνεμοταραχὴν.

Ἐπιθυμεῖτε λοιπὸν νὰ σὰς δώσωμεν ἕνα πρόχειρον κατὰλογον τοῦ τί ζητοῦμεν ἐμπεριστατωμένον, ἐφ' ὅσον εἶνε δυνατόν, καὶ ἀνευ ἁριστολογιών: Ἰδοῦθαυτὸς.

Ζητοῦμεν τὴν ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν μὰς κοινωνικωτέραν καὶ πρακτικωτέραν. Μεταῦδ κλήρου καὶ λαοῦ ἀνυψώθη μεσότες χον, ὡσεὶ εἰς ἄλλον κόσμον ἀνήκει ὁ εἰς καὶ εἰς ἄλλον ὁ ἄλλος Ἡ Ἐκκλησία ἔπαυσε νὰ ἐπιδῶται ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ φυράματος. Τὸ κοινωνικὸν φύραμα ἔπαυσεν ἐνδιαφερόμενον ὑπὲρ τῆς θρησκείας. Τὸ μεσότερον ἄρα εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀεθῆ, ἵνα ὁ λαὸς ἀισθανθῆ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Χριστιανισμὸς συνεχίσῃ ἐπὶ εὐθετωτέρου ἐδάφους τὸ ἐξαγιαστικὸν ἔργον του.

Ζητοῦμεν τὸν ἱερέα συγχρονιστικώτερον, ὃ ἐστίν, λογικώτερον, φωτιστικώτερον, εὐγενέστερον, κοινωνικωτέρον, ἀξιοπρεπέστερον. Τὸν θέλομεν μὲ τὸ δῖπλωμά του, μὲ τὸν μισθὸν του, μὲ τὰς κοινωνικὰς σχέσεις του, ἀνώτερον κοινωνικῶς τοῦ ποιμνίου του κατὰ τὴν ἡθικὴν καὶ εἰς τὰ καλὰ πρωτοβουλίαν, καὶ ὅχι ἐξαρτώμενον ἀπὸ τὴν πεντάρα τῶν ἐνοριτῶν του καὶ ποδοπατούμενον ὑπὸ τοῦ τυχόντος ἢ κατὰκλειστον ἐντὸς τῶν τεσσάρων ὕψων τοίχων τοῦ κελλίου του, ὡσεὶ ἦτο ὁ χειρότερος τῆς μοίρας ἀπόκληρος.

Ζητοῦμεν ἐλευθερίαν τοῦ κλήρου περὶ τὸν γάμον, ὅχι μόνον διότι τοῦτο συνάδει πρὸς τὰς ρητὰς καὶ ἐπαινηλημμένας ὑποδείξεις τῶν Γραφῶν, ἀλλὰ καὶ διότι οἴσθω φρονοῦμεν, ὅτι θὰ καταστοῖν τὰ κληρικὰ μὰς ἤθη ἡμερώτερα. Ὁ γάμος βεβαίως δὲν εἶνε πανάκεια· καὶ ὅσοι νομίζουσι ὅτι μὲ τὴν ἐλευθερίαν εἰσαγωγὴν τοῦ γάμου εἰς τὸ ἱερατεῖόν μας θὰ παύσουν αἱ καταχρήσεις, ἀπατώνται. Εἶνε ὅμως ἐν ὄψμα πρὸς σχετικὴν βελτίωσιν. Ὁ ἄγαμος κληρικὸς ζῆ ἀφύσειον καὶ ἀφελον ζωὴν. Μὴ ἔχων οἰκείους, περὶ τῶν ὁποίων νὰ φροντίσῃ, καθίσταται ἐγωϊστῆς. Ἀπλῶς καὶ μόνον διδοί εἶνε μοναχός, ὑπὸ πάντων—ἀδίκως βεβαίως—ὑποβλέπεται Ἄφου λοιπὸν σήμερον ἡ κοινωνία μας κατήνησεν εἰς τὴν ψυχολογικὴν ταύτην στάσιν, ἀτιθέτως πρὸς τὴν τοῦ 4ου αἰῶνος, νὰ ἐμβλέπῃ εἰς τοὺς ἐγγάμους κληρικοὺς πλειοτέραν ἡθικὴν, ἢς γείνουν λοιπὸν ἔγγαμοι καὶ τῶν τριῶν βαθμῶν οἱ κληρικοί. Εἶνε περιττὴ ἡ πρόφασις ὅτι ἐπισκοπὴ καὶ οἰκογενειακὰ βάρη δὲν συμβαδίζουσιν, ἐφ' ὅσον οὐδὲ μέχρι σήμερον οἱ ἐπίσκοποι μὰς ὄπηξαν ἐλεύθεροι ἀνεψιῶν, ἀδελφῶν καὶ ἄλλων φροντίδων οἰκογενεακῶν.

Ζητοῦμεν βράχυνσιν τοῦ ράσου, [σμίχρυνσιν τῶν ἐπιμηκεστάτων

χειρίδων του, τῶν κοινῶς «φαρδομανίκων» καλουμένων, ἀπόκρυσιν (κρύψισμον) τῆς κόμης, ἐπαναφορὰ τοῦ Βουζυγγινοῦ μας σκιαδέου, τὸ ὁποῖον μᾶς ἀπήρσεν ὁ κατακτητὴς διὰ νὰ μᾶς ἐπιβάλη ὡς στῆγμα τὸ κουλὰφτε του. Διὰ τὰ ἐξωτερικὰ ἡμεῖς δὲν ἐνδιαφερόμεθα πολὺ. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ κληρικὴ στολή, ὡς ἔχει, συγγενεῖ μετὰ τὴν ἀναπαυτικὴν ζωὴν τοῦ ἀνακλίντρου, ἐφ' οὗ ἐξηπλωμένος ὁ Τουρκομαθημένος δεσπότης ἔπεισε τὸ τσιμποκι του, ἐπειδὴ τὸ μακρὸν ράσον δὲν εἶνε τὸ κατάλληλον διὰ τοὺς βορβόρους (λάσπει) τῶν πόλεων μας, ἐντὸς τῶν ὁποίων θέλομεν τὸν ἱερέα ἰοκίνητον καὶ ἀεικίνητον, ἔπει-
δὴ μακρὰ κόμη καὶ καλημαύχιον προδίδουν εἰς τὸν κληρικὸν μορφὴν ἄλλοκοτον, ἥτις καὶ γίνεται ἀφορμὴ δεισιδαιμόνων ἐνοχλήσεων παρὰ τῆ λαφ μας, δι' αὐτὸ εἰσηγούμεθα τὴν ἐπὶ τὸ εὐπρεπέστερον μεταρρύθμισίν των.

Ζητοῦμεν ἔθρυσιν κληρικῶν κέντρων, ἱερατικῶν συνδέσμων, θεολογικῶν «κλάμπ», ὅπου οἱ ἱερεῖς μας κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἐδδομάδος, ἀθροίζομεν·ι, θὰ ἀκούουν σχετικὰς διαλέξεις, θὰ συζητοῦν προσφιλεῖ θέματα, νὰ ἀναπνέουν ὑψηλοτέραν ἀτμόσφαιραν ὑπὸ τὴν μέριμναν τῶν ἐπισκόπων των, ἀντὶ νὰ κἀθηται, ὡς σήμερον συμβαίνει, ἔρημοι καὶ μόνοι εἰς τοὺς ἀδολογούρους τῶν ναῶν καὶ γλωσσαλοῦν κατὰ τῆς ὑπολήψεως τῶν συναδέλφων των ἢ παίζουν σκαμπέλι.

Ζητοῦμεν νὰ ἀρχίσουν οἱ κληρικοὶ μας νὰ καλλιεργοῦν σχέσεις ὄχι μόνον μετὰ τοὺς συναδέλφους των καὶ τοὺς ἐνορίτας των ἀλλὰ καὶ μετὰ τοὺς ἀλοδόξους ἱερεῖς τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν. Οἱ χρόνοι ἤλλαξαν. Οἱ δογματικοὶ πόλεμοι πρέπει νὰ παύσουν. Δὲν πρόκειται περὶ προδοσίας τῆς πίστεώς μας. Ἄς τὴν κατέχομεν μετὰ ὄλον τὸ πάθος μας. Ἀλλὰ τὸ φαρισαϊκὸν ἐλέμμα πρὸς τοὺς ἄλλους, ὡς πρὸς τεύωνας, ἡ ἐμπαθὴς πολεμικὴ κατὰ παντός Δυτικοῦ ἢ Προτεσταντοῦ δὲν ἔχει πλέον πέρασιν. «Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὕμιν; δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πρᾶτῃτι σοφίας» Δι' ἡμερικὰ μεταπολεμικὰ ἀνάγκαι ἐδημιούργησαν πληθὺν κοινωνικῶν ζητημάτων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν ὁποίων δύναται κάλιστα νὰ συνεργασθοῦν ἀπὸ κοινοῦ ὁ Ὀρθόδοξος, ὁ Προτεσταντικὸς καὶ ὁ Δυτικὸς, ἀφίοντες τὰς δογματικὰς διαφορὰς των, διὰ τοὺς ἰδιαιτέρους τῶν ἄμβωνας. Καὶ τίς οἶδεν ἂν συνεργασία τοιαύτη ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς κοινωφελείας ἀρχομένη δὲν καταλήξῃ ἐπὶ τέλους καὶ εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ;

Ζητοῦμεν ἀνύψωσιν τῆς ἐξομολογήσεως ἀπὸ πενταρολογικῶν ἐμπαιγμῶν τοῦ μυστηρίου εἰς ἀληθῆ ἐπιστήμην ψυχροθεραπευτικῆς, εἰς παρηγορίαν τῶν ἀπηλπισμένων εἰς λιμένα ἠθικῶς ναυαγησάντων, εἰς μέντορα τῶν ἐκτροχιασθέντων, εἰς ἀναρρωτήριον τῶν πληγωμένων, εἰς τὴν πρὸς Χριστὸν ἔλξιν τῶν ἀμαρτωλῶν.

Ζητούμεν μετατροπὴν τῶν μινῶν εἰς κυψέλας παντοειδούς ἐκκλησιαστικῆς ἐργασίας, καλλιέργειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλολογίας καὶ τέχνης ἐν τῇ ἀγιωσύμῃ Ὅρει, ἐμφύσησιν πρακτικώτερου πνεύματος εἰς τὴν ἀκίνητοσιν ἐκεῖ ρωμαλέοτητα, ἐγκαθίδρυσιν τοπογραφίῳ παρὰ τοῖς μοναχοῖς δι' ἔκδοσιν καὶ διάδοσιν τῶν Γραφῶν καὶ τῶν Πατέρων, ἔργα ἐλέους καὶ εὐσπλαγχνίας, ζωὴν τέλος δαπανωμένην καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὄχι μόνον ὑπὲρ τοῦ ἀτομικοῦ ψυχάρου.

Ζητούμεν τὴν ἐναρξιν λειτουργίας καὶ πρὸ ἡμῶν ἐσωτερικῶν ἱεραποστολῶν, αἰτίνας θὰ προλετάνουν τὴν ἐδὴν καὶ πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς τοιαύτας. Αἱ ἱεραποστολαὶ εἶνε ἡ ἀρίστη ἀπόδειξις τῆς ὑπερικηλεζούσης θρησκευτικῆς ζωῆς μιᾶς Ἐκκλησίας, ἀγαπήσης τὸν Χριστὸν καὶ θετούσης εἰς πρᾶξιν τὴν ἐπιτακτικωτάτην ἐντολὴν Του: «Πορευθέντες μαθητεύσατε». Μᾶχρι σήμερον ἐπροφασίζόμεθα τὴν δουλείαν μας, ἀλλ' ἡ πρόφασις αὕτη ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα δὲν θὰ ἰσχύῃ.

Ζητούμεν καταπολέμησιν τῆς μαστιζούσης τὸν τόπον μας ἠθεικῆς ἐκλύσεως, εἰς ἣν ὁ κληρὸς ὀφείλει νὰ πρωτοστατήσῃ, συγκρότησιν ἀντιακκολικῶν συνδέσμων, σταυροφορίαν κατὰ τοῦ ἐμπορίου τῆς λευκῆς σαρκός, ἐξευγενισμόν τοῦ θεάτρου, ἐπιτήρησιν ὅλων τῶν κέντρων, ὅπου ἡ νεότης μας ἀνεπιτήρητος ἐκφυλίζεται.

Ζητούμεν ἀπλοποίησιν τοῦ τελετουργικοῦ μας, παῦσιν τῆς δατολογίας, πλάτυσιν καὶ πολλαπλασιασμόν τῶν ναῶν μας, ἔλκυστικώτερας εἰκόνας, ἔλκυστικώτεραν μουσικὴν, ἔλκυστικώτερα κηρύγματα, γενίκευσιν τῶν ἐν τοῖς ναοῖς καθισμάτων ὅπου ἦτο εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους, συμπληρωθῆναι δὲ τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν ψαλμῶν, ὅπου εἶνε δυνατόν. Ἐπὶ αἰῶνας καὶ αἰῶνας ὁ λαὸς μας συνέψαλλεν εἰς τὰς ἱεράς ἀκολουθίας καὶ ἔπαιζε καὶ αὐτὸς τὸν ρόλον του. Μόνον σήμερον κατεδικάσθη νὰ περιόταται ὡς πρόσωπον βωδὸν. Διὸ καὶ αὐτὸς ἀντικεικούμενος χασιμαῖαι, κουράζεται, συνομιλεῖ καὶ ἀτακτεῖ ἐν τῇ λειτουργίᾳ.

Αὐτὸ γενικῶς εἰπεῖν εἶνε τὸ πρόγραμμά μας καὶ αὐτὰ εἶνε ὅσα ζητοῦμεν μετὰ τὴν ἐπιδικωμένην ἐκκλησιαστικὴν μας μετακρῦθμισιν. Εἰς τὰς θὰ φαοὺν πολλὰ. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς δὲν εἶμεθα τῆς ἰδέας αὐθημερὸν θὰ σπεύρωμεν καὶ θὰ θερίσωμεν.

Κ. Ν. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Προτεπρεσβύτερος ἐν Μάντιστερ

Η ΣΕΡΒΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΠΕΤΡΕΥΕΝ ΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΓΑΜΟΝ ΤΟΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ (πρὸ 12 ἐτῶν)

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἄριθ. Πρωτ. 630

3)16 Μαρτίου 1924

Π Ρ Ο Σ

Τὸν αἰδεσιμώτατον κ. Γεώργιον Φραντζεσκόκη

Ἀπαντώντες εἰς τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν ἀπὸ τῆς 20ης Φεβρουαρίου, γνωστοποιούμεν ὑμῖν ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας, συναλλοῦσα κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὡς πρὸς τὰς ἀπεφάσεις τοῦ ἐν Κιτόβλεϊ Πανορθοδόξου Συνεδρίου ἀπεφάσισε τὰ ἑξῆς :

2ον) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν ἐν χρεῖσιν ἱερέων, ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἀποφασίζει ὅπως πληροφορηθῆ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὅτι ἡ Σερβικὴ Ἐκκλησία ἀποδέχεται κατ' ἀρχὴν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου περὶ τῆς ἀδείας τοῦ δευτέρου γάμου τῶν ἱερέων καὶ δηλοῖ ὅτι τὸν γάμον τῶν ἱερέων θέλει ἐγάρμοσει, ἐπιτρέπουσα τοῦτον ἀκωλύτως.

Τῇ ἐντολῇ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἱπικίου Μητροπολίτου Βελιγραδίου καὶ Καρλοβιτοῦ καὶ Πατριάρχου τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Γραμματεὺς

(Τ. Σ.)

(ὕπογραφή δυσανάγνωστος)

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

Ἄρθρον μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Federal Council Bulletin

Ζῶμεν εἰς ἐποχὴν ἣ ὅποια εἶνε ἐκιάκιως σημαντικὴ, διότι σημιῶναι νέον σταθμὸν ζεῖς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Δι πρόοδοι τῆς ἐπισιτήμης ἀφ' ἐνδὸς εὐρύνον τὸν ὀρίζοντα τῆς δρασσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀφ' εἰτέρου καθιστοῦν τὸν ἀνταγωνισμόν μειαζὺ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν τάξεων ὀξύτερον. Εἰς τὸ παρελθὸν ἐγίνετο ἡ χρῆσις τῶν λέξεων χῶραι, ἡπειρος καὶ ἔθνη. Τῶρα χρησιμοποιοῦμεν τὴν λέξιν παγκόσμιος, διότι ζῶμεν εἰς ἐποχὴν παγκόσμιον. Ὁ τελευταῖος πόλεμος ἡ το παγκόσμιος—ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος— διότι ὄλα τὰ μεγάλα ἔθνη ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὸν, καὶ διότι τὸν ἠροθάνθησαν ὄλοι οἱ κάτοικοι τοῦ πλαιθίου μας. Ὑπάρχει σήμερον παγκόσμιον διὰσπῆριον πρὸς διεν

θέτειν τῶν διεθνῶν διαφορῶν, ὑπάρχει παγκόσμιος Τρώπεζα ἐν Βασιλείᾳ ἀσχολουμένη μὲ τὰ διεθνή οικονομικά προβλήματα, καὶ ἐσχάτως ἔχον παγκόσμιον συνέδριον περὶ ἀφοπλισμοῦ. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἔχωμεν παγκόσμιον συνείδησιν περὶ ὄλων τῶν σπουδαίων ζητημάτων.

Παρ' ὅλας αὐτὰς τὰς προσόδους παραιτησεῖας ἢ ἀνάπνευξίς μιᾶς μορφῆς πολιτικοῦ καὶ οικονομικοῦ ἔθνικισμοῦ, ὅσπ' ἔως εἶναι νὰ διαιρέσῃ τοὺς λαοὺς εἰς γῆς εἰς ἐχθρικά καὶ ἀντιμαχόμενα σιρατόπεδα Ὁ ὑπερβολικὸς αὐτὸς ἔθνικισμὸς ἐκδηλοῦται μὲ τὴν οὕξησιν τῶν ἐξοπλισμῶν, τοὺς μεγάλους τελωνειακοὺς δασμοὺς, εἰ ὅπ' οἱ δὲν ἀπ' βλέτουν ἀπλῶς εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἐγχωρῶν προϊόντων, ἀλλ' εἰς τὸν ἀποκλεισμόν τῶν ἑξῶν. Πολλὰ ἔθνη φαίνονται νὰ εὐρίσκονται εἰς τὴν ἐπήρησιαν τῆς ψευδαισθήσεως δι' ἡμποροῦν νὰ ἐξακολουθοῦν ἐξάγοντα τὰ προϊόντα των χωρὶς νὰ εἰσάγουν. Φαίνεται δι' ἡγομονοῦν τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν δι' τὸ ἐμπόριον εἶνε μίᾳ συναλλαγῇ—τὰ ἔθνη δὲν ἡμποροῦν νὰ πωλοῦν συνεχῶς εἰς τὸν δὲν εἶναι διατεθειμένα νὰ ἀγοράζωσιν.

Ὅταν ἔγινε ὁ παγκόσμιος πόλεμος ἐλέγχιτο δι' ὁ πόλεμος διεξάγεται διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ πολέμου καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι ἐνθουσιάσθησαν ὑπὲρ τῆς ἰδέας αὐτῆς ἐπίσειον δι' ἡ θυσία των δὲν ἀπέβη ματαίαια καὶ ὁμοῦ σήμερον εἶναι οἱ μεγάλοι δυνάμεις δαπανοῦν εἰς ἐξοπλισμοὺς περισσώτερα τῶν ὅσα ἐδαπάνουν κατὰ τὸ 1913. Ἡ αὕξησις αὐτῆς τῶν ἐξοπλισμῶν ἀφ' ἑνὸς ἐπιβαρύνει τὴν φορολογίαν τῶν λαῶν, ἢ ὅποια εἶναι καταθλιπτικὴ διὰ τὰ περισσώτερα κράτη, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀξίζει τὴν δυσπιστίαν καὶ τὴν καχυποψίαν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν. Παντοῦ ἐπικρατεῖ ὁ φόβος ἀντὶ τῆς πίστεως, ἢ ὑποψία ἀντὶ τῆς ἐμπιστοσύνης, καὶ οὕτως αἱ βάσεις τοῦ πολιτικοῦ, οικονομικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ θερησκευτικοῦ συγκροτήματος σαλεύονται δευδῶς.

Μέσα εἰς αὐτὸν τὸν κυκεῶνα, ἀκούει κανεὶς παντοχόθεν τὰς διακηρῆξεις ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐρμηνεύουν τὰ σημερινὰ προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ καθαρῶς ἕθελικῆς ἀπ' ὕψους

Ποία εἶναι ἡ θέσις καὶ ὁ προσρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς κρίσεις αὐτῆς περιστασις.

Ἡ Ἐκκλησία πρέπει πρῶτον νὰ παρουσιάσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ζωὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε οὗτοι νὰ δύνανται νὰ ἐκλέγῃσιν τὴν ὁδὸν τῆς Ζωῆς Ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία εἶται ἐπαναστατικὴ—τοιαύτη ἦτο καὶ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας. Περὶ τῶν ἀποστόλων ἐλέχθη δι' οὗτοι ἦσαν οἱ ἀναστατώσαντες τὴν οἰκου-

μένην. Καὶ σήμερον ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία διατηρεῖ τὸν ἐπαναστασιακὸν της χαρακτῆρα, καὶ ἂν εἰθεῖτο εἰς ἐφαρμογὴν ὑπὸ τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἐπέουρε τὴν ἰδίαν κατηγορίαν ἐναντίον των, ἦν καὶ πρὸ δεκοσεντέα αἰῶνων. Παντοῦ εἰς τὸν κόσμον ἐπικρατεῖ ἰδιοτέλεια ἀτομικὴ καὶ ἐθνικὴ. Τὴν ἀνευρέσκομεν εἰς ὅλας τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ἡ ρίζα ὅλων τῶν κακῶν. Ἔχομεν μεγίστην ἀνάγκην ἀναγεννήσεως εἰς πνεῦμα ἀνιδιοτελείας, ὅπως ἡ καρὰ τῆς ζωῆς θὰ ἀΐαξηῖται εἰς τὴν ὑψηλοτάτην τῶν ὁμοίων μας καὶ ὄχι εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἐγὼ μας. « Διότι οὗτος θέλει νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ θὰ ἀπολέσῃ αὐτήν, καὶ οὗτος ἀπολέσει αὐτήν ἐνεκεν τοῦ ὀνόματος μου, θὰ εὖνη αὐτήν. »

Δεύτερον: Ἡ Ἐκκλησία δεσβεῖ νὰ καιασιήσῃ τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν διαφόρων δογματικῶν χριστιανικῶν. Ἡ Ἐκκλησία, διηρημένη ὅπως εἶναι σήμερον, ἀδυνατεῖ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοὺς πειρασμοὺς ἐναντίον της καταφρονομένους ἐχθρούς. Ἀπέθανε τῶν πολλαπλῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει σήμερον ἡ Ἐκκλησία, πᾶσα ἀπόλεια εἰς χρόνον, ἐνεργεσίαν καὶ χρῆμα, ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν αἱ ὁποῖαι πολλακίς ἀνιμάχονται καὶ συναγωνίζονται ἀλλήλας, εἶναι ὄχι μόνον ἀδικαιολόγητος, ἀλλ' αὐτιόχητος ἐπιζήμιος. Πῶς εἶναι δυνατόν ἡ Ἐκκλησία νὰ ὁμιλῇ μὲ τὴν φωνὴν τοῦ κύρους εἰς τὸν ταραγμένον καὶ δεινοποθοῦντα κόσμον, διὰ τοῦτο διάφοροι κλάδοι αὐτῆς συναγωνίζονται ἀλλήλους, ἀντὶ νὰ συνεργάζωνται διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν κοινῶν προβλημάτων; Οὐδέποτε ἡ ἀνάγκη τῆς προσευχῆς τὴν ὁποῖαν ἀπηθύετον ὁ Χριστὸς « ἵνα πάντες ὡσὶν ἕν. » διὰ νὰ πιστεύσῃ ὁ κόσμος διὰ τὸν μὲ ἀπόστολους ὑπῆρξε μεγαλυτέρα.

Τρίτον: Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ καιασιήσῃ τὰς κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων χριστιανικὰς.

Ποῖα εἶναι ἡ χριστιανικὴ ἀποφασίς πρὸς τὴν ἐργασίαν; Βεβαίως ὁ κυριώτερος σκοπὸς τῆς ἐργασίας δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀπόκτησις χρημάτων δι' οἰωνοδῆποτε μέσων καὶ τρόπων, ὅπως δυστυχῶς συμβαίνει σήμερον. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ διακηρύττῃ δικαιοσύνην εἰς τὴν ἐργασίαν ὅσον καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν, ὑπάρχει βασικὸν δίκαιον καὶ ἀδικον. Πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ πράττῃ μὲν τὸ δίκαιον, νὰ ἀποφύγῃ δὲ τὸ ἀδικον. Ποῖα εἶναι ἡ στάσις ἡ χριστιανικὴ ἀπέαντι τῶν σχέσεων ἐργασίας καὶ κεφαλαίου; Βεβαίως δὲν εἶναι ποτε δυνατόν ὁ χριστιανισμὸς νὰ εὖνη τὴν πάλιν τῶν τάξεων. Πρέπει νὰ εἶναι ἡ τῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν ὁμῶν τάξεων καὶ ἡ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν βασικῶν δικαιομετιῶν καὶ προνομίων κάθε ἀνθρώπου.

Τέταρτον: Πρέπει να καταστήσῃ τὰς φυλετικὰς μας σχέσεις χριστιανικὰς. Ἐκατομμύρια ἀνθρώπων ἐπινολαμβάνουν καθημερινῶς τὴν Κυριακὴν προσευχὴν, ἀλλὰ πόσον ληρομονοῦν τὴν σημασίαν τῶν λέξεων «Πάτερ ἡμῶν» καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς διακηρύξεως τοῦ Παύλου. «Οἱ ἐξ ἑνὸς αἵματος ἐποίησεν ὁ Θεὸς ὅλα τὰ ἔθνη διὰ τὸ καιρικῶς ἐφ' ὅλου τοῦ προσώπου τῆς γῆς.» Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ στραφῇ ἐναντίον πάσης φυλετικῆς προκαταλήψεως καὶ πρέπει νὰ ἐργάζεται πρὸς ἄρσιν ὅλων τῶν προκαταλήψεων διὰ τῆς διακηρύξεως τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφότητος ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Πέμπτον: Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ καταστήσῃ τὰς διεθνεῖς μας σχέσεις χριστιανικὰς. Εἶναι πολὺν εὐκόλον νὰ ἐξεγερθοῦν τὰ ἐθνικὰ μίση τῶν ἀνθρώπων, ἴσως εὐκολώτερον ἀπὸ τὴν ἐξέγερσιν οἰουδήποτε ἄλλου αἰσθηματός. Ἀλλὰ τὰ ἐθνικὰ μίση εἶναι ἀνυχριστιανικὰ. Διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία πρέπει νὰ στραφῇ ἐναντίον τοῦ ἀλογιστοῦ ἐθνικισμοῦ, ὃ ὅπ τὸς καλλιεργεῖ τὸ μῖσος ἀπέναντι ἄλλων λαῶν, καὶ ὀφείλει ἡ Ἐκκλησία νὰ διακηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Εὐδοκίας. «Ὅλη ἡ ἀνθρωπότης ἀποτελεῖ σήμερον μίαν μεγάλην ἐκκογένειαν, καὶ τὸ Κράτος δὲν εἶνε πλὴν ἰκανὴ ὀργάνωσις διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ὑπαρξίς συστήματος ὀργανωμένης συνεργασίας μεταξὺ τῶν ἐθνῶν διὰ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης.»

Ὀὐδέμία ἄλλη ὀργάνωσις εἶναι ἰσὺν κατ'ἀλληλὸς διὰ τὴν ὀριστικὴν λύσιν ὅλων τῶν σημερινῶν μεγάλων προβλημάτων ὅσον ἡ Ἐκκλησία. Ἄν καὶ τὰ προβλήματα ὑπὸ πολλὰς ἀπείρους εἶναι πολιτικὰ καὶ οικονομικὰ, ἐν τούτοις κατὰ βάθος εἶναι ἠθικὰ καὶ θρησκευτικὰ. Δὲν ἐννοῶ τοῦτο διὰ ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἄμεσον ἐπέμβασιν ὡς ὀργάνωσις πρὸς λύσιν τῶν προβλημάτων, ἀλλ' οὐκ ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς εἶναι νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν, καὶ τότε θὰ εἶναι δυνατὴ ἡ λύσις μετὰ τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα. Ἡ ἀποστολὴ τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας σήμερον εἶναι ὑψίστη, καὶ παρέχεται εἰς αὐτοὺς ἡ εὐκαιρία νὰ ἐξυπηρέτησιν καλλίτερον παντὸς ἄλλου τὸ ἔθνος εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκουν καὶ δλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα μετὰ τὸ κήρυγμα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς Εὐδοκίας ἐν ἀνθρώποις.